

слоганов туристических операторов и агентств. Описаны пути достижения коммуникативно-прагматических целей рекламных слоганов.

Ключевые слова: *реклама, AIDA формула, слоган, семантические, коммуникативно-прагматические особенности, туризм*

УДК 811.161.2.37

ВИЗНАЧАЛЬНІ ЧИННИКИ ВИРАЖЕННЯ НОМІНАЦІЙ АДРЕСАНТА ЕПІСТОЛЯРІЮ

ТЕЛЕКИ М. М., кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов Буковинського державного медичного університету (м. Чернівці)

Висвітлено наукові підходи до категорії адресантності, проаналізовано соціокомунікаційний і соціолінгвальний аспекти вираження номінації адресанта епістолярію, схарактеризовано чинники, що детермінують вибір номінацій адресантом епістолярію у різних ситуаціях з погляду міжособистісних і соціальних стосунків між учасниками писемної комунікації.

Ключові слова: *номінація, адресант епістолярію, соціокомунікаційний, соціолінгвальний аспекти, соціальні чинники, соціальна ситуація, соціальна роль.*

Освещены научные подходы к категории адресантности, проанализированы социокоммуникационный и социолингвистический аспекты выражения номинаций адресанта эпистолярия, охарактеризованы факторы, детерминирующие выбор номинации адресантом эпистолярия в разных ситуациях с точки зрения межличностных и социальных отношений между участниками письменной коммуникации.

Ключевые слова: *номинация, адресант эпистолярия, социокоммуникационный и социолингвистический аспекты, социальные факторы, социальная ситуация, социальная роль.*

Сучасне мовознавство має яскраво виражений плюралізм. Воно ураховує досягнення різних наук (лінгвістики, соціології (соціальної комунікації – спеціальної галузі соціології), психології, етнографії), збираючи їх концептуальні побудови воедино, наслідком узагальнення яких виникає нове синтетичне знання. Дослідження соціологічного напрямку, в рамках якого розпочалось вивчення комунікативної функції мови, тісно пов'язані з соціальним аспектом спілкування, комунікації, мовленнєвої діяльності. Так, соціолінгвістика вивчає проблеми, пов'язані з соціальною природою мови і особливостями її функціонування у різних соціумах, механізм взаємодії соціальних і мовних чинників, що обумовлюють контакти (комунікації) між представниками різних соціальних груп. Соціокомунікація концентрує увагу на комунікації «як процесу спілкування, механізм і закономірності якого обумовлені багатьма чинниками, серед яких соціальні фактори посідають центральне місце» [11, с.4-5], або ж як процесу, «в якому почуття чи ідеї виражаються у вербальних або невербальних повідомленнях на внутрішньоособистісному, міжособистісному і суспільному (соціальному) рівнях» [18, с.17].

Стрімкий розвиток комунікативної лінгвістики зумовив дослідження висловлення – «комунікативного вербального акту письмового або усного мовлення» [4, 37], породженого у різному типі мовленнєвих актів, в якому беруть участь адресант, який є джерелом повідомлення, та адресат, що отримує та інтерпретує його. Комунікативні функції адресанта й адресата у процесі комунікації суттєво різняться. Якщо комунікативні функції адресата пов'язані з його поведінкою у процесі спілкування і з оцінкою мовленнєвого змісту повідомлення, то основною функцією адресанта є повідомлення про суб'єкти, об'єкти, дії, процеси, факти та ін. Функція повідомлення є номінативною (денотативною, референтною) [4, с.38-39].

Відображення в мовленні категорії адресантності не раз піддавалися мовознавчому аналізу. Дослідниця основ лінгвістичної теорії тексту і комунікації О. О. Селіванова розглядає адресантність як трансформацію у тексті «світоглядних позицій, ціннісних орієнтацій, емоцій реального автора у вигляді автора-функції, що інтерпретується реальним читачем як фігура адресанта» [16, с.511].

З погляду категорії антропоцентризму Т. А. Єщенко у тексті виділяє декілька різновидів адресантів, які виявляються через концептуально-змістову чи підтекстову інформацію і «кожного разу автор по-різному виражає свою позицію: експліцитно, через слово, або ж імпліцитно (приховано)» [3, с.139].

Займенникова репрезентація текстової адресантності, що реалізує текстову категорію антропоцентричності, досліджена у дисертаційній роботі Т. П. Матвійчук [13, с.17], система засобів вираження категорії персональності сучасної української літературної мови в аспекті адресантно-адресатної ситуації ґрунтовно висвітлена у праці О. В. Кितिці [8].

Специфіка різних типів адресантності схарактеризована В. Дроботенко. Особливу увагу дослідниця звернула на такі її субкатегорійні підтипи як ритуальна та інклюзивна адресантність і проаналізувала їхні основні засоби вираження в українській публіцистиці [2, с.82-85].

І. А. Колесникова, аналізуючи лінгвокогнітивні та комунікативно-прагматичні параметри професійного дискурсу, виділяє наступні типи адресантності: адресант індивідуальний, колективний, актуальний (актуалізований у певному тексті), неактуальний (імперсональний), невідомий, конкретний, узагальнений, ексклюзивний (зачинатель чи засновник нової науки, галузі знань, школи), VIP-адресант (корифей, класик) [10, с.11]. Основне призначення, яке виконує адресант, за спостереженнями І. А. Колесникової, є функції: номінатор, класифікатор, кодифікатор, термінограф, популяризатор, продуцент інформації, укладач тексту, креатур.

Г. М. Наєнко, вивчаючи категорію адресантності на матеріалах наукових текстів середньоукраїнського періоду, зауважує, що «релевантність трактування адресантності визначена ренесансно-гуманістичним забарвленням української культури того часу» [14, с.118]. За характером реалізації адресантності авторка розвідки виділяє декілька груп текстів і приходить, зокрема, до висновків, що узагальнення категорії адресантності передбачає також врахування програми адресованості, аналізу її засобів та форм (заголовки, зокрема і способи номінації автора, апеляції, перформативи, сегментація тексту тощо) [14, с.125].

Незважаючи на різні підходи до вивчення категорії адресантності, чинники, що впливають на вибір номінації адресанта епістолярію у соціокомунікаційному та соціолінгвальному аспектах недостатньо досліджено.

Об'єктом дослідження є номінація адресанта епістолярію.

Метою статті є інтерпретація соціокомунікаційного і соціолінгвального аспекту вираження номінації адресанта епістолярію та опис чинників, що впливають на його вибір самопредставлення у різних ситуаціях з погляду міжособистісних та соціальних стосунків між учасниками писемного спілкування. У праці на матеріалі епістолярного тексту аналізується номінація адресанта епістолярію, що реалізується у його підписі.

Повноцінна життєдіяльність людини не можлива без спілкування. Комунікативна потреба визначається не тільки необхідністю обмінюватися інформацією для взаємодії у різних сферах свого існування, але й впливу в умовах комунікації різного типу, а також способом спільного творення, відтворення та перетворення соціальної реальності, соціально зумовлений процес передачі та сприйняття інформації в умовах міжособистісного і масового спілкування по різних каналах за допомогою комунікативних засобів. Ступінь умотивованості обумовлюється глибиною потреби, що концентрується в комунікативній настанові як найважливішій соціологічній домінанті комунікації [11, с.106-107].

В обставинах розділення відстанню та простором і позбавлення можливості безпосереднього живого діалогу, комуніканти змушені шукати способи для реалізації потреби в спілкуванні. Таким є епістолярна діяльність – вид мовленнєвої комунікації, що формує специфічні композиційно-мовленнєві форми і для окремого комунікативного акту (листа), в якому беруть участь адресант, що породжує і адресує акт, і адресат, що отримує та інтерпретує акт [9, с.6; 19], і для інтеракції в цілому (різні типи сукупності листів). Листування, як стверджує Н. А. Ковальова створює контекст реального діалогу, який передбачає реального співбесідника, що відтворює історичну адресантно-адресатну природу комунікантів. Сутність епістолярної комунікації змінюється залежно від соціокультурних уявлень, комунікативних і соціальних потреб її учасників. Як зазначають дослідники епістолярного тексту, «жанр листа видозмінювався і проходив різні етапи свого становлення у тісній взаємодії з соціокультурним і соціолінгвістичним розвитком національної самосвідомості» [9, с.4].

Звертаючись з висловленням до адресата, той, хто пише створює навколо себе комунікативно-прагматичний простір, до якого залучений і сам мовець, і його адресат (адресати). У процесі комунікації адресант прагне того, щоб його зрозумів адресат, і таким чином здійснилося основне його завдання – передача інформації. Водночас адресант спонукає адресата – того, хто отримує інформацію, до взаємодії у соціальній сфері, впливає на формування його системи оцінок, осмислення отриманої інформації чи бажання бути поінформованим про що-небудь. На думку А. П. Кир'янової, «взаємозв'язок комунікантів у процесі мовленнєвого спілкування може бути визначений як двобічна взаємодія, ядром якої є висловлення» [7, с.4].

Утворюючи висловлення, автор повідомлення не лише називає фрагмент дійсності, який із численних ознак узятий за основу його позначення [12, с.237], але ідентифікує себе, інших осіб у висловленні, повідомляє свої та їхні

характеристики, дає оцінку того, про що йдеться у висловленні, відображає ставлення мовця до адресата, скориставшись відповідним засобом мови – номінацією. Суб'єкт повідомлення виявляє себе як мовна особа, що володіє властивостями та реалізує притаманні тільки йому соціальні якості, які втілює їх у соціальних зв'язках, соціальних інституціях, культурі, іншими словами – у суспільному житті, у процесі взаємодії з іншими людьми.

За спостереженнями А. Кир'янової, у писемному мовленні на початковому етапі позиція адресанта є керівною. Досліджуючи комунікативно-прагматичний аспект вивчення епістолярію з погляду взаємодії адресанта і адресата, авторка розвідки виявляє специфіку функціонування адресанта епістолярію, що включає і мовні способи репрезентації суб'єкта, і його комунікативні ознаки (інтенції, пресупозиції, урахування фактора адресата [7, с.4].

У писемній комунікації визначальним чинником, що впливає на вибір найменувань відправника інформації, є комунікативна чи соціальна ситуація, яка виникає кожного разу, коли адресант хоче повідомити потрібну інформацію, констатувати щось, порадити, попросити про дещо, зробити або прийняти пропозицію, надати вказівки чи рекомендацію, наказати або переконати в чомусь.

Соціальна ситуація може визначатися пересіканням обставин, часу і рольових відношень, які являють собою прийняті в суспільстві, соціальній групі взаємні права і обов'язки [6, с.25].

Ситуація характеризується не тільки учасниками як представників певного класу, соціальної групи, етносу, віку чи статі, їхні міжособистісні (симпатія, антипатія, знання один про одного) взаємини і рольові (соціальний статус, влада, позиція в групі й поза групою) позиції [17, с.28-29], але й обставинами, в яких здійснюється спілкування. Обставини розпадаються на умови і мету, включають часово-просторову характеристику і протиставляються як формальні / неформальні та вимірюються в ознаках спілкування: публічне / приватне, персональне / безособове тощо [6, с.22]. Реєстр комунікації – офіційний / неофіційний.

Перебуваючи в соціальній чи комунікативній ситуації, адресант кожного разу використовує відповідні норми, які прийняті в соціумі, соціальній групі, міжособистісних стосунках, віддзеркалює їх у мовленнєвих одиницях, сповіщаючи мовними засобами про необхідну для нього адресованість.

Соціально-психологічною основою статусної оцінки є очікування. Надсилаючи інформацію, адресант має чітке уявлення про соціальну чи персональну роль адресата. Номінуючи себе й адресата відповідно до сподіваних ролей, відправник писемного мовлення може прогнозувати поведінку партнера по спілкуванню відповідно до його статусу чи позиції в суспільстві, в системі міжособистісних стосунків, детермінованих соціальною ситуацією [17, с.28-29]. Такі знання про отримувача інформації уможливають реалізацію мети адресанта.

У системі комунікативних взаємозв'язків адресант мовлення дотримується виконання ролей, санкціонованими у системі міжособистісних відносин. Так, номінації «син», «батько», «тато», «чоловік» є очікуваними у комунікації співрозмовників, поєднаних сімейними чи родинними зв'язками, як-от: *Поздоровляю Вас і зостаюсь Ваш покірний син Є. Гребінка* (Є. Гребінка до Н. І. Гребінки, 16 вересня 1839 р.), *Прощай мій золотий Любисток. Твій батько* (Микола Хвильовий до пасербиці Любові Уманцевої і до друзів письменників,

13 травня 1933 р.), *Обіймаю тато* (Василь Стус до сина, 9 жовтня 1978 р.), *Стискаємо Ваші руки і цілуємо всіх. Сердечно прихильні до Вас свати Софія і Іван* (Іван Карпенко-Карий до Єдлічко, 16 січні 1905 р.). Найменування адресанта за допомогою прикладки вказує на два обов'язки, дві основні ролі, що виконує у сімейних стосунках адресант, як-от: *Цілую вас і вітаю. Ваш чоловік-батько* (Микола Куліш до дружини, 8 березня 1935 р.).

Неповторним є саморепрезентація Григорія Сковороди. Письменник водночас послуговується іменами, прізвищем, псевдонім та номінаціями, що передають усі нюанси його ставлення до адресата, і завдяки чому адресант досягає комунікативного ефекту [8, с.5], як-от: *Твой друг и брат, слуга и раб Григорий Варсава Сковорода Даниил Меінгард* (Григорій Сковорода до М. І. Ковалинського, 26 вересня 1790 р.).

Номінація автора епістолярію відтворює спілкування адресантів, об'єднаних спільними інтересами, помислами або діяннями, товариськими чи дружніми взаєминами, як-от: *Від імені і за дорученням усієї родини Світличних найпалкіший шанувальник І. Світличний* (Іван Світличний до З. Генік-Корогородської, 6 квітня 1968 р.), *Будь здоров. Твій друг В. Сосюра* (Володимир Сосюра до М. Т. Донченка, 2 січня 1965 р.), *Ваш щирий прихильник Хванько Кримський* (Агатангел Кримський до О. М. Огоновського, 20 січня / 1 лютого 1891 р.).

На вибір найменування автора епістолярію впливає персональна дистанція [6, с.226]. Присвійні займенники «ваш» у поєднанні з особовим іменником засвідчує подовжену дистанцію між учасниками спілкування, як-от: *Сердечний привіт. Ваша Дара* (Ірина Вільде до Б. І. Антоновича, 9 березня 1937 р.), займенник «твій» – скорочену дистанцію, як-от: *Цілую Тебе. Пиши. Твоя Михайлина* (Михайлина Коцюбинська до З. Генік-Корогородської, 17 жовтня 1990 р.), а номінація з займенниковим іменником «твій» висвітлює близькі стосунки з адресатом, як-от: *Я и Ванда обнимаем Тебя и просим принять наш поклон. Твой.* (Олександр Корнійчук до І. Г. Еренбурга, 2 вересня 1958 р.). Коротка дистанція може уточнюватися номінацією з оцінними прислівниками і прикметниками, як-от: *Твій щиро люблячий наречений Іван* (Іван Франко до О. Рошкевич, 15 січня 1879 р.).

Далека дистанція висвічується у випадку, коли адресант разом з присвійним займенником «ваш» використовує ім'я літературного героя, підкреслюючи таким чином схожість з ним у ставленні до реальності, адресата, як-от: *Тисну Вашу руку. Ваш Дон Квізодо. Вітайте знайомих. М. Хвильовий* (Микола Хвильовий до М. Зерова, без дати).

Ступінь психологічної близькості з адресатом відбивається в оказіональній, створеній автором епістолярію, номінації, як-от: *Ще раз вдячний Вам за увагу. Гр. Тютюнник-ледар-та-ідеаліст* (Григорій Тютюнник до Н. П. Дангулової, 14 грудня 1977 р.). *Хтось когось любить і панові Квітку кланяється... Хтосічок чорненький* (Ольга Кобилянська до Лесі Українки, 22 грудня 1908 р.).

Адресант епістолярію, як і інші учасники писемного спілкування, володіє певним статусом, який містить одночасно декілька соціальних ролей. У листуванні, що обмежене рамками формальних обставин та офіційним реєстром спілкування, він по-різному відображає своє ставлення до адресата. Адресант, подаючи самого себе, здійснює вибір із кількох „релятивних номінацій” [1, с.328], вибирає одну релевантну ознаку для представлення себе, що є важливою у певній соціальній ситуації. У заключній фазі писемного спілкування здійснюється номінативна дія адресанта епістолярію, що відображає: 1) його статус, як-от: *Дозвольте, Ваша*

милість, ще раз висловити мою подяку й пошану і назавжди залишитися Вашої милості відданим слугою. Федькович, лейтенант (Юрій Федькович до Б. Дідицького, 6 липня 1861 р.); 2) віднесеність до певної соціальної групи, як-от: Повідомляючи про це, підписуюся з усією повагою М. Малиновський, греко-католицької кафедральний священик святого Юрія у Львові і греміальний кафедральний канонік (Михайло Малиновський до Ф. Міклошича, серпень 1858 р.); 3) професію, вид занять, як-от: З глибоким поважанням залишаюся найпокірнішим слугою вельмишановного пана і добродія – Петро Артемовський-Гулак, лектор польської мови в Харківському університеті (Петро Гулак-Артемовський до З. Доленга-Ходаковського, 22 грудня 1819 р.), С надєждою в бога и заступничество Вашего сиятельства остаюсь бывший художник Т. Шевченко. (Тарас Шевченко до Ф. П. Толстого, 12 квітня 1855 р.), Просит студ[ент] Анатолий Свидницкий (Анатолій Свидницький до попечителя Київського учбового округу М. І. Пирогова, 18 вересня 1860 р.); 4) рівень освіти, спільний фонд знань, як-от: Ваш прихильник проф. А. Кримський (Агатангел Кримський до В. М. Гнатюка, 23 липня 1903 р.), З глибокою пошаною. Д[окто]р Іван Франко (Іван Франко до І. О. Бодуена-де-Куртене, 27 січня 1898 р.).

Конструкція речення з номінацією базується на статусних оцінках адресантів [17, с. 36]. Підписуючись під листом, автор епістолярію дотримується субординативних стосунків у ситуації соціальної нерівності у взаєминах з адресатом з висхідним вектором по лінії нижчий / вищому (2, 3), у ситуації соціально-ситуативної нерівності по лінії вищий / нижчому (1), у ситуації соціально-ситуативної рівності у взаєминах з адресатом по лінії рівний / рівному (4). Соціальна дистанція спілкування між адресантами позиціонується як далека. Для її скорочення відстані адресант використовує номінації після ім'я, прізвища (2, 3) або прізвища (1).

Для самопредставлення в спілкуванні з офіційним реєстром адресант послуговується прийнятим у XVII-XVIII ст. іменником «слуга» [8, с.5], семантика якого трактувалася як «бути придатним, корисним, потрібним, служити знанням». Використання слова чи з ним усталеного словосполучення уможливило дотримання етикетних норм та соціальної дистанції між адресантами. Ступінь служіння визначав відправник, додаючи до іменника оцінні прикметники «найнижчий», «відданий», «найвідданіший», «найстаранніший», як-от: *Вашего высокородія милостивого государя, усерднейший слуга, студент Григорий Скворода* (Григорій Скворода до Іова Базилевича, 18 квітня 1765 р.).

У спілкуванні адресантів рівних за статусом чи соціальним положенням, автори епістолярію зазвичай іменують себе тільки скороченим ім'ям з прізвищем, як-от: *З високою повагою М. Коцюбинський* (Михайло Коцюбинський до О. Кобилянської, 2 липня 1903 р.); прізвищем, як-от: *Здоровлю Вас сердечно. Стефаник* (Василь Стефаник до М. І. Павлика, 3 лютого 1895 р.), ім'ям (скороченим ім'ям), прізвищем і псевдонімом одночасно, як-от: *Шапкуючи і кланяючись Вам донизу, яко своєму добродієві, остаюсь із справжнім поважанням Ів. Семенюк, взгядно Черемшина* (Марко Черемшина до О. Маковея, 5 січня 1897 р.).

Номінація адресанта віддзеркалює зміну його соціальних ролей. Вибором відповідної номінації при зіставленні статусів адресант акцентує увагу на тій, яка для нього у тій чи тій ситуації є вирішальною. Зміна соціальних ролей, детермінованих соціальними ситуаціями, простежується в інтерпретації найменувань адресанта

[17, с.46]. Так, на початку спілкування з Францем Міклошичем¹ Гнат Онишкевич² вказує: на соціальний статус, як-от: *Гнат Онишкевич, греко-католицький помічник священика в Великих Мостах (східна Галичина)* (Гнат Онишкевич до Ф. Міклошича, 5 березня 1872 р.); згодом – на рід занять, як-от: *Гнат Онишкевич, сотрудник у Великих Мостах у Східній Галичині* (Гнат Онишкевич до Ф. Міклошича, 17 грудня 1872 р.); відтак – на соціальний щабель, який займає у суспільстві, як-от: *Гнат Онишкевич, помічник учителя в німецькій вищій гімназії у Львові* (Гнат Онишкевич до Ф. Міклошича, 1874 р. не пізніше травня), далі – на соціальне значення, яке відіграє у його педагогічній діяльності вчений-філолог, як-от: *Вашої високоблагородності найвдячніший учень Гнат Онишкевич* (Гнат Онишкевич до Ф. Міклошича, 28 березня 1877 р.).

Самопредставлення адресанта оформляється у підписі окремим рядком, щоразу неоднаковим структурно-композиційним зображенням речень, проміжками, за допомогою яких автор акцентує увагу на важливому для нього статусі (1), персональній дистанції (2), ступені близькості у міжособистісних взаєминах (3), як-от:

1) *Ваш Іван Багрянний,*

Голова УНРади

(Іван Багрянний до Президента УНР в екзилі С. Витвицького, 4 серпня 1959 р.),

2) *Здоровлячи Вас,*

остаюсь Ваша

Євгенія Ярошинська.

(Євгенія Ярошинська до М. Павлика, 28 грудня 1888 р.),

3) *Твій Павло*

(Остап Вишня до В. О. Маслюченко, 27 грудня 1935 р.)

Аналіз номінацій адресанта епістолярію підтвердив, що писемна комунікація реалізує не тільки комунікативні, але й соціальні потреби того, хто пише і того, хто отримує повідомлення. Процес спілкування зумовлений багатьма чинниками. Головними, що детермінують вибір адресантом варіантів самоподання, є комунікативна і соціальна ситуації. Основою для відбору найменування адресанта епістолярію у міжособистісних стосунках слугують сімейні чи родинні зв'язки, спільні інтереси, товариські чи дружні взаємини, персональна дистанція (далека / близька), ступінь їхньої психологічної дистанції; у соціальних стосунках – обставини спілкування (формальні / неформальні), реєстр спілкування офіційний / неофіційний), статусно-рольові взаємини, рівень освіти; досвід, спільний фонд знань, соціальна та психологічна дистанції між адресантами (близька / далека).

Вираження номінацій адресанта епістолярію втілюються у синтаксичних (словосполучення, конструкції різних типів); морфологічних (лексико-граматичні розряди іменників, присвійні займенники, займенникові іменники і прикметники); стилістичних (оказіональні номінації); пунктуаційних (авторські розділові знаки, проміжки) засобах мови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Арутюнова Н.Д. Номинация и текст [Текст] // Языковая номинация (Виды наименований). – М.: Наука, 1977. – С. 304-357.

¹ Франц Міклошич – професор слов'янських мов у Віденському університеті (1849-1886), автор публікацій пам'яток писемності слов'янських народів, розвідок з етнографії та фольклористики, фундатор школи філологів.

² Гнат Онишкевич – професор української мови і літератури у Чернівецькому університеті (1877-1883 рр.), засновник серійного видання творів українських письменників під назвою «Іг. Онишкевич Руська бібліотека».

2. Дроботенко В. Засоби вираження ритуальної та інклюзивної адресантності в українській публіцистиці [Електронний ресурс] / В. Дроботенко – // Стиль і текст . – 2012. – Вип. 13. – С. 81-85. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/sit_2012_13_12.pdf
3. Єщенко Т.А. Категорія антропоцентричності: адресантність і адресатність у тексті [Електронний ресурс] // Лінгвістика № 3 (24), Ч. 2., 2011. – С. 137-142. Режим доступу http://vuzlib.com.ua/articles/book/27389-Kategor%D1%96ja_antropo%D1%81_entrichno/1.html
4. Загнітко А. П. Теорія сучасного синтаксису : монографія. Вид. 2-ге, виправл. і доп. [Електронний ресурс] / А. П. Загнітко. – Донецьк : ДонНУ, 2007. – 294 с. Режим доступу http://www.ukrajinstika.edu.rs/preuzimanje/zagnitkoa_theoriya_suchasnogo_sintaksisu.pdf
5. Калёнова Н.А. О проблемах и перспективах исследования частного письма в современной лингвистике [Текст] // Вестник Московского гос. гум. ун-та им. М.А. Шолохова. Филологические науки. – М., 2013. Вып. №1 – С. 80-87.
6. Карасик В. Язык социального статуса лица. Социолингвистический аспект. Прагмалингвистический аспект. Лингвистический аспект: монографія [Текст] / В. Карасик. – М. : Гнозис, 2002. – 333 с.
7. Кирьянова А.П. Адресант эпистолярия в аспекте языковой оценки: на материале писем М.И. Цветаевой [Текст] : автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.01 «Русский язык». Череповец, 2007. – 22 с.
8. Кितिця О.В. Адресантність та способи її вираження в публіцистичних текстах [Текст] : / Дослідження з лексикології і граматики української мови: Зб. наук. пр. – Дніпропетровськ: Вид-во "Навчальна книга", 2000. – №2. – С.49-58.
9. Ковалева Н.А. Русское частное письмо XIX века. Коммуникация. Жанр. Речевая структура [Текст] : автореф. дис. ... докт. филол. наук: 10.02.01 «Русский язык» [Електронний ресурс]. / Н.А. Ковалева. – М., 2002. – 537 с. : ил. РГБ ОД, 71 03-10/55-4. <http://www.dissercat.com/content/russkoe-chastnoe-pismo-xix-v-kommunikatsiya-zhanr-recheyaya-struktura>
10. Колеснікова І.А. Лінгвокогнітивні та комунікативно-прагматичні параметри професійного дискурсу [Текст]: автореф . дис. ...докт. філол. наук: 10.02.15 «Загальне мовознавство» / І.А. Колеснікова : Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2009. – 32 с.
11. Конечкая В.П. Социология коммуникаций. Учебник. [Текст] / В.П. Конечкая – [Електронний ресурс].– М.: Учеб. – М.: Междунар. ун-т бизнеса и управления, 1997. – 304 с. Режим доступу
12. Кубрякова Е.С. Теория номинации и словообразования // Языковая номинация (Виды наименований) / Е.С. Кубрякова. – М.: Наука, 1977. – С. 222-304.
13. Матвійчук Т.П. Займенникова реалізація текстових категорій [Текст] : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / Т.П. Матвійчук. – К., 2010. – 25 с.
14. Наєнко Г. М. Адресантність наукових текстів середньоукраїнського періоду [Текст] / Г. М. Наєнко // ISSN 1682_3540. Українська мова. – К.: Вид. дім "Академперіодика" НАН України, 2012. – №2. – С. 112-129.
15. Подъяпольская О.Ю. Типология адресованности в текстах эпистолярного жанра (на материале писем Ф. Кафки) [Текст]: автореф. дис. ...канд. филол. наук: 10.02.19 «Теория языка» / [Електронний ресурс] / О.Ю. Подъяпольская. – Челябинск, 2004. – 22 с. Режим доступу <http://dlib.rsl.ru/loader/view/01002663958?get=pdf>

16. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика : напрями та проблеми [Текст] / О. О. Селіванова. – Полтава : Довкілля. – К., 2008. – 712 с.
17. Телеки М.М. Соціальні категорії модусу в текстах епістолярного жанру : монографія [Текст] / М.М. Телеки, В.Д. Шинкарук. – Київ – Миколаїв: МДГУ, 2007. – 174 с.
18. Яковлев И. П. Основы теории коммуникации [Текст] / И. П. Яковлев – Санкт-Петербург, ГИПП «Искусство России», 2001. – 230 с.
19. Шинкарук В.Д. Модус і диктум у структурі речення / В.Д.Шинкарук // Міжнародний вісник: Культурологія. Філологія. Музикознавство. – 2014. – Вип. 2 (3). – С. 165-172

REFERENCES

1. Arutyunova N.D. Nomy`nacy`ya y` tekst [Tekst] // Yazykovaya nomy`nacy`ya (Vy`dy najmenovany`j). – M.: Nauka, 1977. – S. 304-357.
2. Drobotenko V. Zasoby` vy`razhennya ry`tual`noyi ta inklyuzy`vnoyi adresantnosti v ukrayins`kij publicy`sty`ci [Elektronny`j resurs] / V. Drobotenko – // Sty`l i tekst . – 2012. – Vy`p. 13. – S. 81-85. – Rezhym`m dostupu: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/sit_2012_13_12.pdf
3. Yeshhenko T.A. Kategoriya antropocentry`chnosti: adresantnist` i adresatnist` u teksti [Elektronny`j resurs] // Lingvisty`ka # 3 (24), Ch. 2,. 2011. – S. 137-142. Rezhym`m dostupu http://vuzlib.com.ua/articles/book/27389-Kategor%D1%96ja_antropo%D1%81_entrichno/1.html
4. Zagnitko A. P. Teoriya suchasnogo sy`ntaksy`su : monografiya. Vy`d. 2-ge, vy`pravl. i dop. [Elektronny`j resurs] / A. P. Zagnitko. – Donecz`k : DonNU, 2007. – 294 s. Rezhym`m dostupu http://www.ukrajinstika.edu.rs/preuzimanje/zagnitkoa_teorija_suchasnogo_sintaksisu.pdf
5. Kaljonova N.A. O problemax y` perspekty`vax y`ssledovany`ya chastnogo py`s`ma v sovremennoj ly`ngvy`sty`ke [Tekst] // Vestny`k Moskovskogo gos. gum. un-ta y`m. M.A. Sholoxova. Fy`lology`chesky`e nauky`. – M., 2013. Выр. #1 – S. 80-87.
6. Karasy`k V. Yazyk socy`al`nogo statusa ly`cza. Socy`oly`ngvy`sty`chesky`j aspekt. Pragmaty`ngvy`sty`chesky`j aspekt. Ly`ngvy`sty`chesky`j aspekt: monografiya [Tekst] / V. Karasy`k. – M. : Gnozy`s, 2002. – 333 s.
7. Ky`r`yanova A.P. Adresant epy`stolyary`ya v aspekte yazykovej ochenky`: na matery`ale py`sem M.Y`. Czvetaevoj [Tekst] : avtoref. dy`s. ... kand. fy`lol. nauk: 10.02.01 «Russky`j yazyk». Cherepovecz, 2007. – 22 s.
8. Ky`ty`cya O.V. Adresantnist` ta sposoby` yi`yi vy`razhennya v publicy`sty`chny`x tekstax [Tekst] : / Doslidzhennya z leksy`kologiyi i gramaty`ky` ukrayins`koyi movy`: Zb. nauk. pr. – Dnipropetrovs`k: Vy`d-vo "Navchal`na kny`ga", 2000. – #2. – S.49-58.
9. Kovaleva N.A. Russkoe chastnoe py`s`mo XIX veka. Kommun`kacy`ya. Zhanr. Rechevaya struktura [Tekst] : avtoref. dy`s. ... dokt. fy`lol. nauk: 10.02.01 «Russky`j yazyk» [Elektronny`j resurs]. / N.A. Kovaleva. – M., 2002. – 537 s. : y`l. RGB OD, 71 03-10/55-4. <http://www.dissercat.com/content/russkoe-chastnoe-pismo-xix-v-kommunikatsiya-zhanr-reche-vaya-struktura>
10. Kolesnikova I.A. Lingvokognity`vni ta komunikaty`vno-pragmaty`chni parametry` profesijnogo dy`skursu [Tekst]: avtoref . dy`s. ...dokt. filol. nauk: 10.02.15 «Zagal`ne movoznavstvo» / I.A. Kolesnikova : Ky`yiv. nacz. un-t im. Tarasa Shevchenka. – K., 2009. – 32 s.
11. Koneczkaya V.P. Socy`ology`ya kommun`kacy`j. Uchebny`k. [Tekst] / V.P. Koneczkaya – [Elektronny`j resurs].– M.: Ucheb. – M.: Mezhdunar. un-t by`znesa y`

upravleny`ya, 1997. – 304 s. Rezhym`m dostupu <http://www.socd.univ.kiev.ua/LIB/PUB/K/KONETSKAYa/sk.pdf>

12. Kubryakova E.S. Teory`ya nomy`nacy`y` y` slovoobrazovany`ya // Yazykovaya nomy`nacy`ya (Vy`dy nay`menovany`j) / E.S. Kubryakova. – M.: Nauka, 1977. – S. 222-304.

13. Matvijchuk T.P. Zajmenny`kova realizaciya tekstovy`x kategorij [Tekst] : avtoref. dy`s. ... kand. filol. nauk : specz. 10.02.01 «Ukrayins`ka mova» / T.P. Matvijchuk. – K., 2010. – 25 s.

14. Nayenko G. M. Adresantnist` naukovy`x tekstiv seredn`oukrayins`kogo periodu [Tekst] / G. M. Nayenko // ISSN 1682_3540. Ukrayins`ka mova. – K.: Vy`d. dim "Akademperiody`ka" NAN Ukrayiny`, 2012. – № 2. – S. 112-129.

15. Pod`yarol`skaya O.Yu. Ty`pology`ya adresovannosty` v tekstax epy`stolyarnogo zhanra (na matery`ale py`sem F. Kafky`) [Tekst]: avtoref . dy`s. ...kand. fy`lol. nauk: 10.02.19 «Teory`ya yazyka» / [Elektronny`j resurs] / O.Yu. Pod`yarol`skaya. – Chelyaby`nsk, 2004. – 22 s. Rezhym`m dostupu <http://dlib.rsl.ru/loader/view/01002663958?get=pdf>

16. Selivanova O. O. Suchasna lingvisty`ka : napryamy` ta problemy` [Tekst] / O. O. Selivanova. – Poltava : Dovkilliya. – K., 2008. – 712 s.

17. Teleky` M.M. Social`ni kategoriyi modusu v tekstax epistolyarnogo zhanru : monografiya [Tekst] / M.M. Teleky`, V.D. Shynkaruk. – Ky`yiv – My`kolayiv: MDGU, 2007. – 174 s.

18. Yakovlev Y. P. Osnovy teory`y` kommuny`kacy`y` [Tekst] / Y. P. Yakovlev – Sankt-Peterburg, GY`PP «Y`skusstvo Rossy`y», 2001. – 230 s.

19. Shynkaruk V.D. Modus i dyktum u strukturi rechennya / V.D.Shynkaruk // Mizhnarodnyj visnyk: Kul`turologiya. Filologiya. Muzykoznavstvo. – 2014. – Vyp. 2 (3). – S. 165-172

DETERMINING FACTORS OF EXPRESSION ADDRESSEE'S EPISTOLARY NOMINATIONS

Teleky Mariya Myhaylivna, PhD in Philology, Associate Professor of the Department of theory and practice of translation, Associate Professor of foreign languages Department, Bukovinian State Medical University (Chernivtsi)

Modern linguistics has brightly expressed pluralism. It takes into account the achievements of various sciences, gathering their conceptual constructions together; the result of which is a generalization, a new synthetic knowledge. Sociolinguistics and socio-communication belong to the integrated sciences that focus their attention on communication as the process of communication, the mechanism and laws of which are caused by many factors where social factors occupy a determining place.

The aim of the following work is the interpretation of sociolinguistic and socio-communicational aspect of expression the addressee's epistolary nomination and the description of factors that influence on its choice of self-representing in different situations from the point of view of interpersonal and social relations between the participants of writing communication. In the system of communicative intercommunications the addressee of epistolary adheres to perform roles sanctioned in society. The construction of a sentence with nomination is based on the status-role-play and personal estimations of addressees. The change of the social roles which are determined by social situations is traced in interpretation of the names of an addressee.

The analysis of addressee's epistolary nomination confirmed, that the process of communication is predefined by many social factors, the determining factors, which

determine a choice of the addresser the variants of self-representing. These are communicative and social situations. The basis for the name of the addressee's epistolary in interpersonal relationships constitute family or family ties (relations), common interests, sociable or friendly relations, personal distance (far / close), their degree of psychological distance; in social relations - the circumstances of communication (formal / informal), the register of communication (official / unofficial), status-role relationships, level of education; experience, common fund of knowledge, social and psychological distance between the addressee (near / distant).

Expressions of addressee's epistolary nominations are embodied in syntactic, morphological, stylistic, punctuation facilities of the language.

Keywords: *nomination, addressee epistolary, sociolinguistic, socio-communicative aspects, social factors, social situation, social role.*